

Saue valla eelarvestrateegia

Saue valla eelarvestrateegia on sisult omavalitsuse 2026-2032 aasta eesmärkidega finantsprognos, mis esitab tegevustulud, tegevuskulud, investeringud ja finantseerimistegevuse ning nendest lähtuvad rahavood. Eelarvestrateegia annab ülevaate Saue valla arvestusüksuse finantsseisust prognoosib tuleviku rahavoogude kujunemist, sätestab finantsdistsipliini tagamise meetmed ja mängib läbi võimalikud riskistsenaariumid ehk võimaldab teha otsuseid arengu kavandamisel.

Eelarvestrateegia esitab andmed kohaliku omavalitsuse finantsjuhtimise seaduses (KOFs) nõutud koosseisus ja kujul. Eelarvestrateegia vaadatakse üle iga-aastaselt ja kinnitatakse volikogu poolt esitamiseks rahandusministeeriumile.

1.1 Põhitegevuse prognoos

Põhitegevuse tuludena käsitletakse eelarvestrateegias tulenevalt KOFs-i regulatsioonist järgmisi tulusid: 1) maksutulud; 2) tulud kaupade ja teenuste müügist; 3) saadavad toetused; 4) muud tegevustulud.

Kõige olulisem tuluallikas on üksikisiku tulumaksu laekumine, mis moodustab enam kui 96% maksutuludest ja kaks kolmandikku põhitegevuse tuludest. Perioodil 2026-2032 maksumaksjate arv kasv perioodi alguses seiskub aga hakkab teises pooles kasvama ehk keskmiselt 2% võrra aastas. Perioodil 2026-2032 on inimeste sissetulekute kasv ligilähedane Eesti keskmisele ehk u 3-5% aastas.

Strateegia vaates iseloomustab tulude planeerimist konservatiivsus.

Põhitegevuse tulude (Tabel 1) prognoosi eeldused:

- tulumaksu laekumise kasv on võrdne rahandusministeeriumi prognoositavat palgakasvuga, riigi poolt kohalikele omavalitsusele eraldatava tulumaksu vähendamine on arvesse võetud;
- maamaks tõuseb 2026 25% võrra, edaspidi on kasv väiksem.
- tulud kaupade ja teenuste müügist kasv 3% aastas ;
- Alates 2026 aastast toetusfondist ühinemistoetust vallale enam ei laeku.

Põhitegevuse tulud suurenevad aastaks 2032 31% võrra u 90 miljoni euron.

Põhitegevuse kuludena käsitletakse strateegias tulenevalt KOFs-i regulatsioonist järgmisi kulusid: 1) antavad toetused; 2) muud tegevuskulud.

Suured investeringud infrastruktuuri toovad kaasa lisanduvad personali ja majandamiskulud.

Põhitegevuse kulud (Tabel 1) on prognoositud järgmistel eeldustel:

- personalikulud suurenevad aastas rahandusministeeriumi riikliku keskmise palgakasvu prognoosi võrra ligi 3-5% aastas;
- majandamiskulud suurenevad aastas rahandusministeeriumi riikliku prognoosi võrra ehk 3-5% aastas;
- antavad toetused tegevuskuludeks ja muud kulud suurenevad igal aastal palgakasvu (kaal 60%) ja tarbijahinnaindeksi (kaal 40%) prognoositud muutuse võrra.

Põhitegevuse kulud suurenevad aastaks 2032 ligi 29% võrra ligi 77 miljoni euron.

Tabelis 1 toodud põhitegevuse kulude majandamiskulude alajaotuse mahus nähakse igal aastal vallas muuhulgas ette kulud valla põhitegevuse tagamiseks (elekter, side, vesi- ja kanalisatsioon, koristus, prügivedu, valveteenus, töö- ja õppevahendid, valla teede ja avalike alade hooldus, audiitorteenused ja muud sellised teenused või asjad, mille tellimine on vajalik, et tagada valla seadusest tulenevate kohustuslike ülesannete täitmine). Eelpoolnimetatud kululiikide lõikes on vallavalitsusel lähtuvalt Saue vallavara valitsemise korrast õigus sõlmida lepinguid ilma täiendava volikogupoolse nõusolekuta ning loetakse täidetuks KOFs nõue kajastada strateegias tulevaste aastate väljaminekud eelnimetatud majandamiskulude lõikes.

Põhitegevuse tuleml on põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude vahe, mille väärtus aruandeaasta lõpu seisuga peab olema null või positiivne. Strateegia perioodil ületavad tulud igal aastal kulud ning tulemi suhe tuludesse on kasvav ja on perioodi lõpus ligi 14%.

Strateegia eesmärgiks on põhitegevuse tulude-kulude ülejäägi saavutamine võimalikult suurel määral, sest see on eelduseks valla investeerimisvõimekuse säilimisele ja kasvule. Põhitegevuse tulemi maksimeerimisel (kui tulemi suhe tuludesse on suurem kui 16%) on maksimaalseks netovõlakkoormuse ülempiiriks 100% põhitegevuse tuludest.

Tabel 1 Tulud, kulud, tulem

Saue vald	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Põhitegevuse tulud kokku	68 213 000	70 694 000	73 944 000	77 561 000	81 368 000	85 363 000	89 555 000
Maksutulud	50 728 000	52 521 000	54 875 000	57 552 000	60 411 000	63 412 000	66 562 000
sh tulumaks	49 230 000	50 873 000	53 062 000	55 649 000	58 432 000	61 353 000	64 421 000
sh maamaks	1 453 000	1 598 000	1 758 000	1 846 000	1 920 000	1 997 000	2 077 000
sh muud maksutulud	45 000	50 000	54 000	57 000	59 000	62 000	64 000
Tulud kaupade ja teenuste müügist	3 387 000	3 522 000	3 699 000	3 884 000	4 039 000	4 200 000	4 368 000
Saadavad toetused tegevuskuludeks	13 829 000	14 382 000	15 101 000	15 856 000	16 649 000	17 482 000	18 356 000
Muud tegevustulud	269 000	269 000	269 000	269 000	269 000	269 000	269 000
Põhitegevuse kulud kokku	59 962 000	62 411 000	64 871 000	67 958 000	70 836 000	73 837 000	77 352 000
Antavad toetused tegevuskuludeks	14 497 000	15 077 000	15 680 000	16 307 000	16 959 000	17 638 000	18 343 000
Muud tegevuskulud	45 465 000	47 335 000	49 191 000	51 651 000	53 877 000	56 199 000	59 009 000
sh personalikulud	27 844 000	29 097 000	30 406 000	31 927 000	33 363 000	34 865 000	36 608 000
sh majandamiskulud	17 592 000	18 208 000	18 754 000	19 692 000	20 479 000	21 298 000	22 363 000
sh muud kulud	29 000	30 000	31 000	32 000	0	0	0
Põhitegevuse tulem	8 251 000	8 283 000	9 073 000	9 604 000	10 532 000	11 526 000	12 203 000
Tulemi suhe tuludesse	12,1%	11,7%	12,3%	12,4%	12,9%	13,5%	13,6%

1.2 Investeerimis- ja finantseerimistegevus

Investeerimistegevuse rahavoogudes käsitletakse strateegias tulenevalt KOFS-i regulatsioonist järgmisi elemente: 1) põhivara soetus; 2) põhivara müük; 3) põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine; 4) põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine; 5) osaluste soetus; 6) osaluste müük; 7) muude aktsiate ja osade soetus; 8) muude aktsiate ja osade müük; 9) antavad laenud; 10) tagasilaekuvad laenud; 11) finantstulud ja finantskulud.

Strateegiaperioodil investeeringuid Saue vald nii omavahendite kui ka Euroopa Liidu ja siseriiklike toetuste ning koostööprojektide raames erasektori rahastuse arvelt. Investeerimistegevuses on kajastatud toetusi (põhivara soetamiseks saadav sihtfinantseerimine) eeldataval määral, kuigi nende saamine ja suurus ei ole lõplikult selge.

Finantseerimistehingud on põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude vahe katmiseks teostatavad finantstehingud (laenude võtmised jms). Finantseerimistegevuse rahavoogudes käsitletakse tulenevalt KOFS-i regulatsioonist järgmisi elemente: 1) laenude võtmine; 2) võetud laenude tagasimaksmine.

Finantseerimistegevuse rahavoogudes on kesksel kohal netovõlakkoormus ehk võlakohustuste suuruse ja likviidsete varade (raha ja pangakontodel olevaid vahendeid) kogusumma vahe, kus netovõlakkoormuse arvestuses võetakse võlakohustustena arvesse bilansis kajastatud kohustused. Kuna Saue vallal on investeeringuid vaja ellu viia suuremas summas kui on planeeritav põhitegevuse tulemi ja kuna vallal ei ole käesoleval hetkel suuri rahalisi reserve, siis saab finantseerimistehingute katteallikaks olla ainult uute kohustuste võtmine.

2026. aasta alguse seisuga oli vallal laenu kogumahus 42 miljonit eurot.

Tabel 2 Finantseerimistegevus, nõuded, netovõlakoormus

Saue vald	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Finantseerimistegevus	2 002 000	-978 000	-960 000	2 312 000	-2 914 000	2 526 000	-1 233 000
Kohustuste võtmine (+)	7 000 000	4 000 000	4 000 000	7 700 000	2 200 000	8 100 000	4 300 000
Kohustuste tasumine (-)	-4 998 000	-4 978 000	-4 960 000	-5 388 000	-5 114 000	-5 574 000	-5 533 000
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	-128 000	50 000	192 000	-356 000	30 000	-98 000	32 000
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	223 000	273 000	465 000	109 000	139 000	41 000	73 000
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	42 385 000	41 485 000	41 337 000	44 903 000	42 613 000	46 451 000	46 106 000
Netovõlakoormus (eurodes)	41 427 000	41 212 000	40 872 000	44 794 000	42 474 000	46 410 000	46 034 000
Netovõlakoormuse ülemmäär (eurodes)	66 009 000	57 979 000	54 435 000	57 621 000	63 192 000	69 157 000	73 217 000
Vaba netovõlakoormus (eurodes)	24 582 000	16 766 000	13 564 000	12 827 000	20 719 000	22 747 000	27 184 000
Netovõlakoormus (%)	61%	58%	55%	58%	52%	54%	51%

Likviidsete vahendite mahu puhul tuleb arvestada asjaolu, et strateegia tulud on planeeritud konservatiivselt. Samas kuna võimalike investeeringutoetuste laekumine on ebaselge, siis tulude ülelaekumisel (kulude alataitumisel) suureneb vabade vahendite jääk ja omakorda väheneb netovõlakoorma tase, mis loob puhvri strateegias kavandatud investeeringute elluviimiseks omarahastuse arvelt.

Netovõlakoormus võib aruandeaasta lõpul ulatuda lõppenud aruandeaasta põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude kaheksakordse vaheni, kuid ei tohi ületada sama aruandeaasta põhitegevuse tulude kogusummat. Kui põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude kaheksakordne vahe on väiksem kui 70 protsenti vastava aruandeaasta põhitegevuse tuludest, võib netovõlakoormus ulatuda kuni 70 protsendini vastava aruandeaasta põhitegevuse tuludest.

Valla netovõlakoormus strateegiaperioodil küll suureneb, kuid ei ületa lubatavat ülemmäära.

Eelarvestrateegias on arvestatud investeeringute toimumise tõenäosusega 90%. Ühinemisjärgselt on keskmine investeeringute realiseerumine olnud keskmiselt 75%.

Tabel 3 Investeeringud

Investeeringud	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
01 Üldised valitsussektori teenused	0	135 000	135 000	135 000	135 000	135 000	135 000
02 Riigikaitse	0	0	0	0	0	0	0
03 Avalik kord ja julgeolek	0	23 000	23 000	23 000	23 000	23 000	23 000
04 Majandus	2 319 000	1 736 000	1 914 000	4 449 000	7 439 000	1 699 000	612 000
05 Keskkonnakaitse	1 993 000	845 000	764 000	989 000	764 000	4 639 000	4 594 000
06 Elamu- ja kommunaalmajandus	172 000	171 000	126 000	126 000	126 000	126 000	90 000
07 Tervishoid	0	0	0	0	0	0	0
08 Vabaaeg, kultuur ja religioon	2 797 000	180 000	657 000	1 890 000	2 430 000	1 440 000	1 440 000
09 Haridus	2 275 000	3 358 465	3 745 000	3 368 000	2 653 000	4 793 000	2 768 000
10 Sotsiaalne kaitse	1 846 000	720 000	90 000	90 000	90 000	90 000	90 000
Investeeringud kokku	11 402 000	7 168 465	7 454 000	11 070 000	13 660 000	12 945 000	9 752 000
sh toetuse arvelt	2 212 000	1 080 000	675 000	0	7 207 000	0	0
sh omaosalus	9 190 000	6 088 465	6 779 000	11 070 000	6 453 000	12 945 000	9 752 000

1.3 Arvestusüksus ja finantsdistsipliin

Strateegia koostatakse kohaliku omavalitsuse arvestusüksustele. Saue vallal on kuus sõltuvat üksust:

- ✓ KOVEK AS
- ✓ Laagri Haridus- ja Spordikeskus OÜ
- ✓ Ääsmäe Kultuuri ja Spordi SA
- ✓ Saue Spordirajatised OÜ
- ✓ Haiba Lastekodu SA
- ✓ Veskimöldre Haridusmaja SA
- ✓ SA Maidla Haridusmaja

Sõltuvate üksuste põhitegevuse tulemi ja netovõlakoormuse arvutamiseks tuleb samuti rakendada KOFS-i vastavat metoodikat.

Tabel 4 Sõltuvad üksused kokku

Sõltuvad üksused kokku	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Põhitegevuse tulud kokku (+)	13 276 000	13 620 000	13 919 000	14 212 000	14 496 000	14 786 000	15 082 000
Põhitegevuse kulud kokku (+)	13 163 000	13 213 000	13 478 000	13 745 000	14 013 000	14 286 000	14 564 000
Põhitegevustulem	113 000	407 000	441 000	467 000	483 000	500 000	517 000
Investeeringustegevus kokku (+/-)	-419 000	0	0	0	0	0	0
Eelarve tulem	113 000	407 000	441 000	467 000	483 000	500 000	517 000
Finantseerimistegevus (-/+)	0	0	0	0	0	0	0
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	-306 000	407 000	441 000	467 000	483 000	500 000	517 000
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	2 041 000	2 448 000	2 890 000	3 356 000	3 840 000	4 340 000	4 857 000
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	20 000	0	0	0	0	0	0
Netovõlakoormus (eurodes)	0	0	0	0	0	0	0
Netovõlakoormus (%)	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

Arvestusüksuse konsolideeritud strateegia perioodi põhitegevuse tulemi ja netovõlakoormus vastavad KOFS-i normatiividele.

Tabel 5 Arvestusüksus kokku

Saue vald	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Põhitegevuse tulud kokku	81 489 000	84 314 000	87 863 000	77 561 000	81 368 000	99 575 000	104 051 000
Põhitegevuse kulud kokku	73 125 000	75 624 000	78 349 000	67 958 000	70 836 000	87 582 000	91 365 000
Põhitegevustulem	8 364 000	8 690 000	9 514 000	9 604 000	10 532 000	11 993 000	12 686 000
Investeeringustegevus kokku	-10 800 000	-7 285 000	-7 976 000	-12 275 000	-7 664 000	-14 167 000	-10 990 000
Eelarve tulem	-2 436 000	1 405 000	1 538 000	-2 671 000	2 868 000	-2 174 000	1 696 000
Finantseerimistegevus	2 002 000	166 000	-45 000	208 000	-13 000	54 000	199 000
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	-434 000	1 571 000	1 493 000	-2 464 000	2 855 000	-2 120 000	1 895 000
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	1 913 000	3 484 000	4 977 000	2 513 000	5 368 000	3 248 000	5 143 000
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	42 405 000	42 785 000	43 707 000	44 936 000	45 942 000	47 048 000	48 343 000
Netovõlakoormus (eurodes)	40 491 000	39 301 000	38 729 000	42 422 000	40 574 000	43 800 000	43 200 000
Netovõlakoormus (%)	50%	47%	44%	55%	50%	44%	42%
Netovõlakoormuse ülemmäär (eurodes)	75 276 000	78 207 000	85 623 000	77 561 000	81 368 000	99 575 000	104 051 000
Netovõlakoormuse ülemmäär (%)	92%	93%	97%	100%	100%	100%	100%
Vaba netovõlakoormus (eurodes)	34 784 000	38 906 000	46 894 000	35 139 000	40 794 000	55 775 000	60 851 000

Tundlikkusanalüüsis on hinnatud olukorda, kus kavandatud tulude maht osutub väiksemaks või kohustuste intressikulud suuremaks võrreldes strateegia eeldustega.

Tabel 6. Tundlikkusanalüüsi stsenaariumid

Stsenaarium		2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Tulude aastane kasv on väiksem	1%	682 130	706 940	739 440	775 610	813 680	853 630	895 550
Tulude aastane kasv on väiksem	3%	2 046 390	2 120 820	2 218 320	2 326 830	2 441 040	2 560 890	2 686 650
Intressimäär on suurem	1%	682 130	706 940	739 440	775 610	813 680	853 630	895 550

Kokkuvõttes peab Saue vald strateegiaperioodil kinni omavalitsustele riigi poolt kehtestatud finantsdistsipliini tagamise meetmetest - kohaliku omavalitsuse üksuse ja kohaliku omavalitsuse üksuse arvestusüksuse põhitegevuse tulemi lubatavast väärtusest ja netovõlakoormuse ülemmäärast.

Saue valla finantsolukord võimaldab strateegiaperioodil ellu viia olulisi investeeringuid väärtuses vähemalt ligi 71 miljoni euro ulatuses millest valla omafinantseering on 59 milj. eurot. Suuremas mahus investeerimine eeldab kulude vähendamist teenuste osutamise efektiivsuse kasvu toel, mille tulemusel vabanevaid vahendeid saab kasutada nii põhitegevuse tulemi kui ka täiendavate laenukohustuste arvelt investeerimiseks. Saue valla tundlik väliskeskkonnast tulenevatele muutustele – **tulude võimalikule vähenemisele on tarvilik reageerida põhitegevuse kulude kokkuhoiu ja planeeritud investeeringutest loobumisega**. Suure laenukoormuse tõttu omab mõju ka intressimäärade tõus.

Eelarvestrateegia koostamise aluseks on Saue valla arengukava 2026-2032 mudel.